

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De circu[m]stantia loci.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

minatū habent: vt dicit in .ij. li. Eibi. Hec Tho. Ista igitur circūstātia: qd: nō de
 bet pprie cōsiderari: put est substantia actus: puta qz occidit vel fornicatus est:
 aut furatus est: sed cōsiderat: put dicit cōditionē facti vel actus peccati: s: ipam
 ppteratē: qualitatē z quātitatē facti: vt pura quia iste occidit principē: percussit
 patrē: cognouit pgnem: vel maritatā. Est qz aduertendū fm scēm Tho. in
 iij. li. Iniaz ot. xvj. vbi qrit: Vtrū ois circūstātia sit cōstenda in respōsione
 ad secūdū argumētū. qz determinata quātitas peccati nō pōt sacerdoti inno
 rescere: qz nec ipse pctor hoc scit: sed sufficit qz cognoscat quātitatē pti qz ex spe
 cie peccati p̄urgit. Hec Tho. Dicim⁹ itaqz qz rōne huius quātitatis graui⁹
 fuit p̄tm Cain qz p̄tm Ade: qz grauitas homicidij excedit quātitatē gule v̄l
 superbie qz fuit in Adam. Sic etiā peccata spūalia grauiora sunt ceteris pari⁹
 bus peccatis corpallib⁹. Amplius ad discernendū grauitatē pctor: vel qua
 lit vnū p̄tm est altero graui⁹ nō sufficit cōsiderare genus vel spectē pti: sed ex
 pedt etiā discutere alias circūstāctas: verbī grā: si moueat questio. Qd p̄tm
 fuit graui⁹: an p̄tm Eue an p̄tm Ade. Huius questioni rōdet sic fm Thomā
 in .ij. q. lxij. ar. iij. vbi dicit sic. Grauitas pti p̄ncipal⁹ attendit fm pti spe
 cie qz fm pti circūstāctā. Dicendū est qz si p̄siderem⁹ cōditionē p̄sone vtrū
 usqz sex mulieris z viri: p̄tm Ade est graui⁹: qz erat p̄fectior muliere. Vñ Au
 gu. in libro de vera z falsa penitētia ca. xliij. dicit sic. In hoc em quisqz pctor
 fit culpabilior qz est deo acceptior: ideo em Adā plus peccauit: qz in omī bono
 abundauit. Hec Augustin⁹. Erat pariter maior bono spūali p̄ditus ppter
 magnitudinē scētie sibi date. Et itez grauius peccauit Adam ppter maiores
 rebellōnē. Dator em fuit inobediētia eius: quia p̄ceptum fuit primo sibi
 datum z deinde Eue per eū. Etā grauius fuit peccatū Ade: quia malus dat
 mū securū est ex peccato Ade qz Eue. Nam in Adam erat totum humanū
 genus virtualiter vt in principio actiuo. Et ideo ex peccato Ade transfusum
 est peccatum in totū humanū genus: non aut ex peccato Eue. Nam si sola pec
 casset non fuisset humanum genus infectum: sed ipsa sola a deo p̄nita graui
 ter fuisset: vt inquit sanctus Thomas in cōmento aureo super epistola ad Ro
 manos quinto capitulo. lectio. iij. z in .j. q. lxxij. arti. v. z in .liij. sen
 tentiarū dīstīctōne. j. vbi mouet dubium. Vtrum circūctio debuerit etiā
 mulieribus dari in respōsione: ad primum argumētū. Si vero consideretur
 peccatū Ade z Eue q̄tum ad ipsum genus peccati. Tunc vtriusqz peccatum
 equale iudicabitur: quia vtriusqz peccatum fuit superbia. Vnde Augustinus
 dicit. xj. super Gene. ad litteram: qz mulier excusauit peccatum suū non impa
 ri sexu: sed pari fastu. Sed quātum ad speciem superbie grauius peccauit mu
 lier triplēt rōne. Primo quidē quia maior elatio fuit mulieris qz viri. Mu
 lier em credidit verū esse quod serpens suauit scilicet qz deus prohibuerit ligni
 esum ne ad eius similitudinē peruenirent. Et ita duz per esum ligni vetiti dei
 similitudinē p̄sequi voluit: superbia eius ad hoc se erexit qz cōtra dei volunta
 tem aliquid voluit obtinere: sed vir non credidit hoc esse verum. Vnde nō vo
 luit consequi diuinam similitudinē contra dei voluntatē: sed in hoc super
 biuit qz voluit eam consequi per seipsum. Secundo quia multipliciter non so
 lum peccauit: sed etiā viro peccatum suggessit: vnde peccauit z in deum z in
 proximū. Tertio in hoc peccatum v̄tri diminutum est: quia in peccatum p̄sen
 sit amīcabilī quadam bentuolentia qua plerunqz fit vt offendatur deus ne ho
 mo ex amico fiat inimicus: quod eū facere nō debuisset diuine sententiē exitus
 indicauit: vt Augu. dicit. xj. super Genesim. ad litterā. Et sic peccatū mulieris
 fuit grauius qz peccatum v̄tri: z ideo mulier grauius fuit p̄nita qz vir: vt pa
 set Gene. iij. capitulo.

Quis
 peccauit,
 cuius an
 Adā aut
 Eua.

De circūstāctia loci.

De circūstantiis aggrauātibz

Etia circūstantia aggrauās peccatū/sumit ex parte loci. Hec circūstantia denotat in versu pallegato/cum dicit. **Ubi.** Est autē vbi aduerbium loci: ideo significat et interrogat in loco. Circūstantia ḡ loci in q̄ sit peccatū est omnino cōsiderāda: qz plerūqz locus trahit pctm ad aliud genus: vt dicitur est. Nam si fiat furtū in loco sacro: hic actus addit specialē repugnātiā ad ordinē rōnis: qz ratio dicitur nō esse inturā faciendā in loco sacro. Sicut dicitur dū est de eo q̄ cōmittit adulterū v̄ homicidiū vel aliud pctm in ecclesia q̄ est locus deputatus ad cultū diuinū. Hinc Augu. in regula ad clericos ita ait. In oratorio autē nemo aliud agat/nisi ad qd factū est: vnde et nomē accepit. Etia talis turpitudine facta in loco sacro videt h̄e annexū cōceptū dei et sacrorū. **Ubi** est autē maior p̄tempus/ibi est maior grauitas: et p̄ p̄ns volūtas peccātis iudicat magis inordinata et sup̄ba. Propterea p̄ eos q̄ opant illicita in locis sacris ondit dñs Iesus ardentissimū zelū. Nā facies flagellū de funiculis oburgauit acerrime oēs vendētes et emētes in tēplo: vt dicit **Mat. xxj.** et **Joā. ij. ca.** et dixit eis. **Auferte ista hinc et nolite facere domū patris mei domū negotiationis.** Et si amisi pctm fuerit factū in loco publico: puta qd turpia agit: aut blasphemat: aut publice fornicat: ex q̄ sequit scandalū plurimorū/ quibus etia ipse hoc nō intendat aut p̄uideat discrete: nihilomin⁹ aggrauat pctm. Ideo vitas **Mat. xv. ij. ca.** ait. **Qui autē scandalizauerit vnū de pusillis istis: q̄ in me credūt: expedit ei vt suspendat mola asinaria in collo ei⁹: et demergat in profundū maris.** Et **Ihd. do. in. ij. ll. de summo bo. c. xx. ait.** **Datoris est culpe manifeste q̄ occulte peccare: dupliciter em̄ reus est: q̄ apte delinqt: qz agit et docet.** Hec **Ihd. do.** **Qui in locis publicis peccat turpia dicitur vel agens: videt gaudere de malo.** De quibus scriptū est. **lerant cū male fecerunt et exultant in rebz pessimis.** Hinc Augu. in epla ad quendā comitē ait. **Nullū scelus corā deo tā abominabile est q̄ p̄terita pctā vnicutqz n̄m dimissa reminiscendo gaudere et inde exultare.** Sicut si falsi testes peccāt in curia vel in p̄torio vbi mali et criminiosi puniunt: signū est q̄ nō erubescerent in oī loco peccare. Idcirco talis culpa vel iniuria grauat rōne loci qui de se deberet multo potius incutere terrore peccandi. Hec de tertia circūstantia dicta sufficiant.

De circūstantia instrumentalis agētis.

Quarta circūstantia aggrauans peccatū: sumit ex parte instrumentalis agentis quo quis vtitur ad peccandum. Hec denotatur in versu superioris allegato: vbi dicitur per quos vel quibus auxilijs. Nam omnia auxilia: omnia media: quibus peccata perpetrant: dicuntur instrumenta peccati sicut Thomam. in. iij. libro sententiarū distin. xvj. Sicut enim ex instrumento quo quis operatur potest sciri vtrū actus procedat ex malicia vel nō: sicut verbū gratia: si quis percutiat calamo et cōtingat talē mortē nō est elusdē criminis: sicut si percutiat gladio. Et ideo ex instrumēto quo quis operatur potest sumi circūstantia vel cōditio aggrauās: vel alleuians actū principalis agentis. Sed qz nō oīs actio fit p̄ instrumētū: sicut sunt intelligere et velle. Ideo loco instrumenti ponit **Tullius** quibus auxilijs: eo q̄ omnia auxilia sunt q̄si instrumenta actionis quibus agens vtitur ad finē suū. Et sic internuncij: auxillatores: factores: coop̄atores: et mediatores in delicto sunt instrumēta peccandi. Ideo cogita cū quibus vel per quibus vel p̄ quos vicia aut pctā perpetrasti. Hec circūstantia tāto magis aggrauat pctm quāto maius fuerit nocumētū qd sequit p̄pter auxiliū vel mediū pcti. Cogitatores: quia quāto plures tanto pctm iudicat grauius. Ut si quis mittit amasse diuersa m̄era p̄ diuersos. **Cōtra tales scribit Hiero. ad Nepotia. p̄sbyter epla**